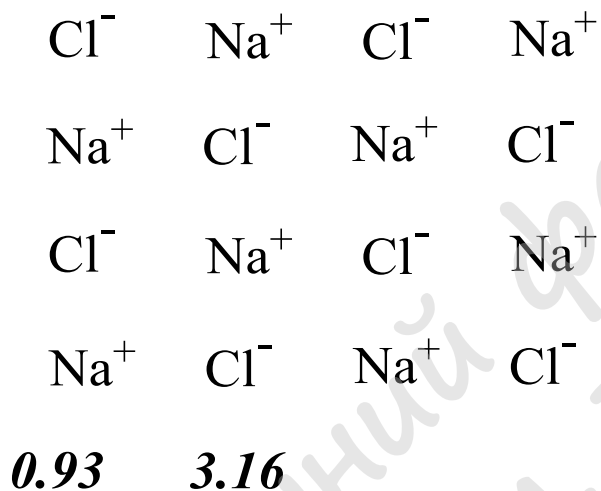
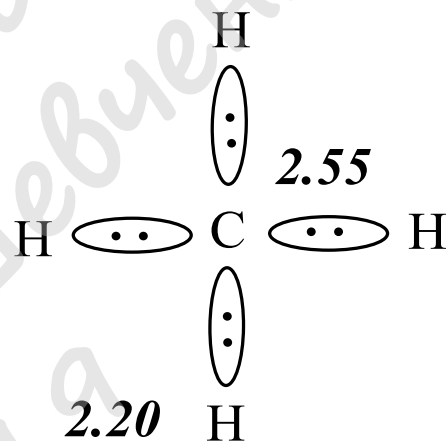

**ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ
ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ**

Хімічний факультет
КНУ ім. Шевченка
2010

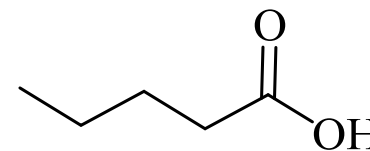
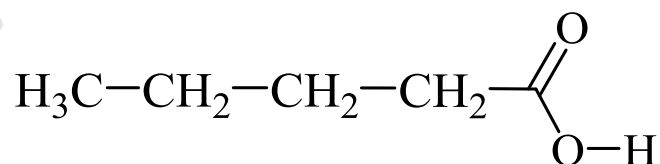
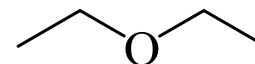
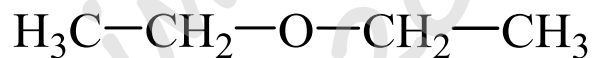
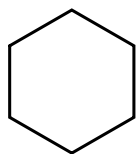
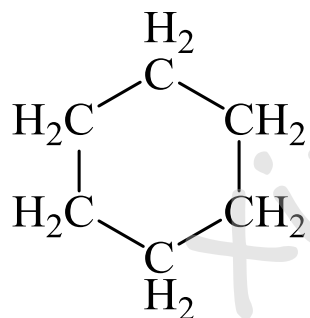
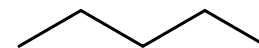
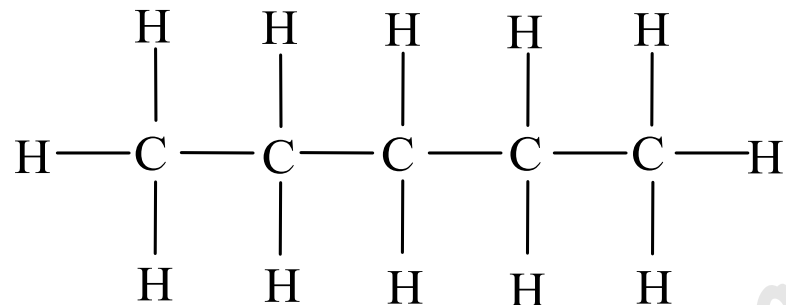
йонний зв'язок

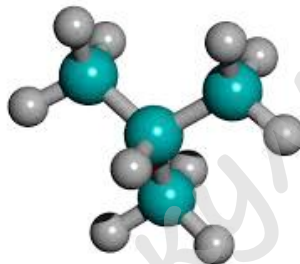
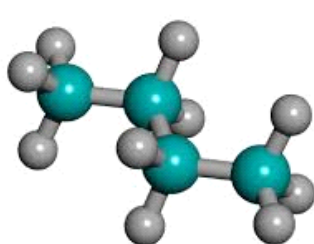

ковалентний
зв'язок

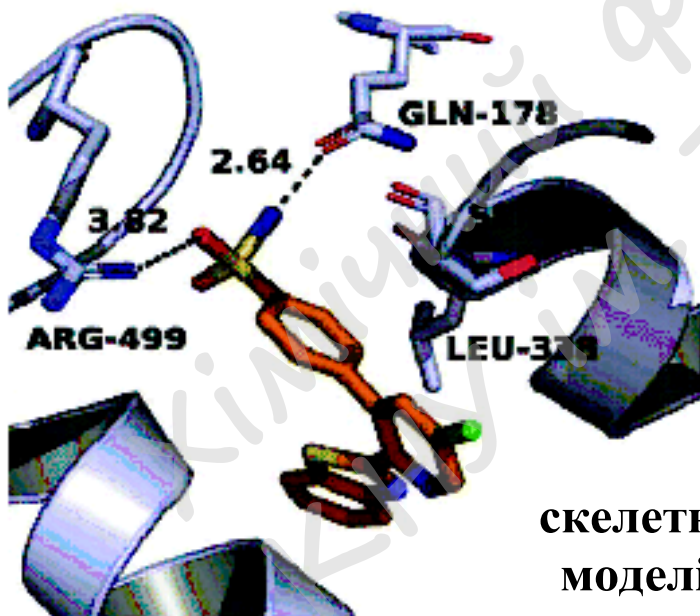
Способи зображення органічних молекул

2

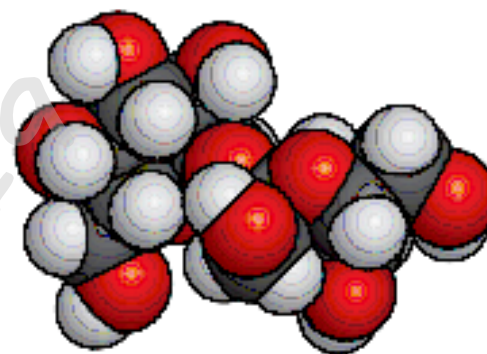

кулестрижневі
моделі

скелетні
моделі

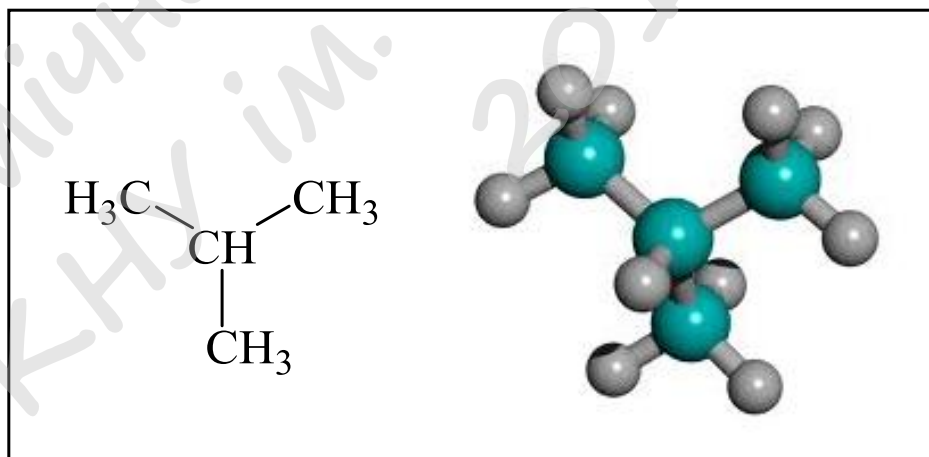
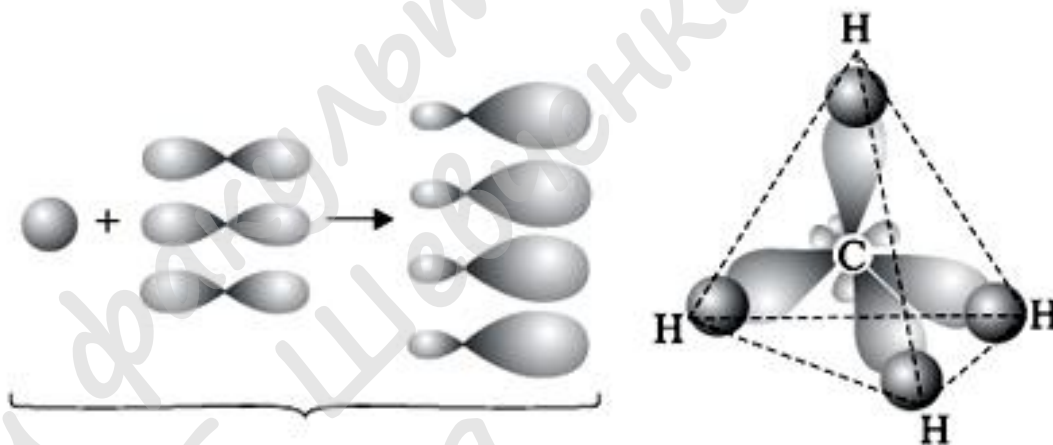

сферичні (напівсферичні)
моделі,
моделі Стюарта - Бриглеба

Форма електронних орбіталей та типи гібридизації в вуглеводнях

4

Карбон, що має чотири
одинарні зв'язки,
знаходиться в стані
 sp^3 -гібридизації

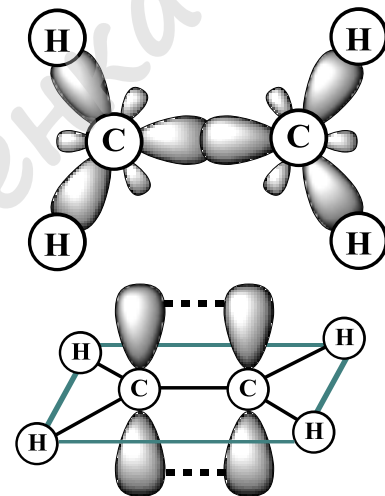
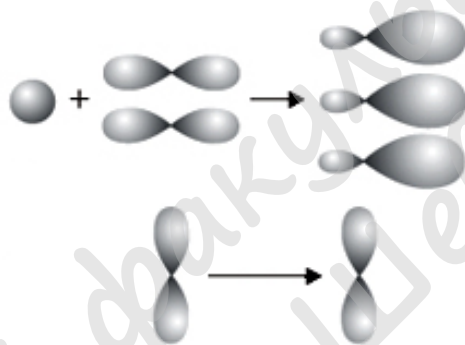

Форма електронних орбіталей та типи гібридизації в вуглеводнях

5

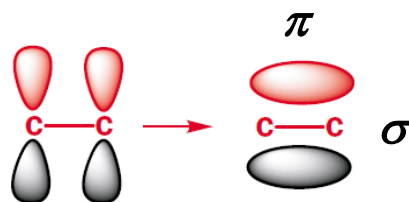
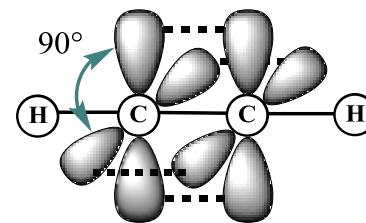
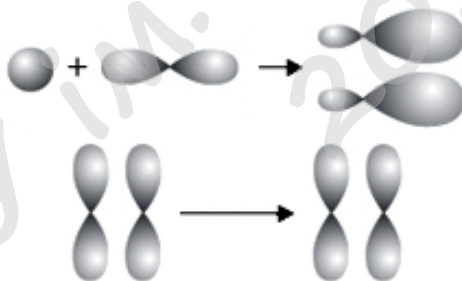
Карбон, що має два
одинарні зв'язки
та один - подвійний,
знаходиться в стані

sp^2 -гібридизації

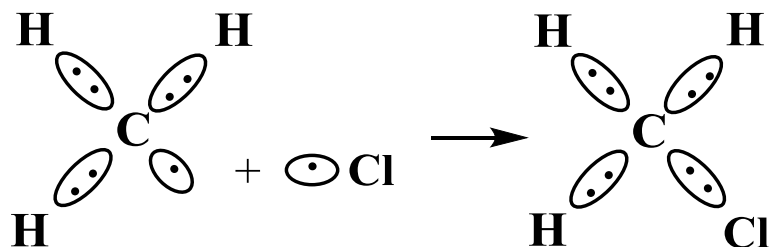
Карбон, що має один
одинарний зв'язок
та один - потрійний,
знаходиться в стані

sp -гібридизації

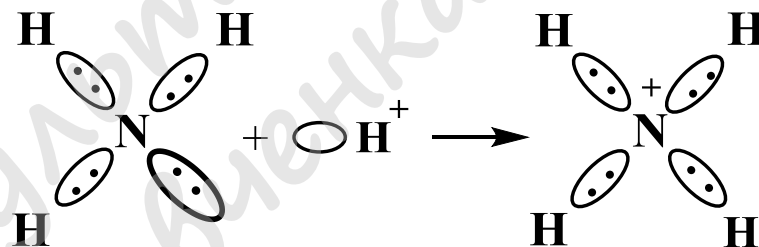

Способи утворення і типи розриву ковалентних зв'язків

6

Утворення ковалентного зв'язку
рекомбінацією радикалів

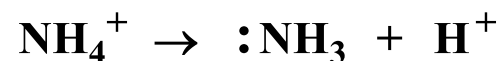

Утворення ковалентного зв'язку за
донорно-акцепторним
механізмом

Гомолітичний

тип розриву ковалентного зв'язку

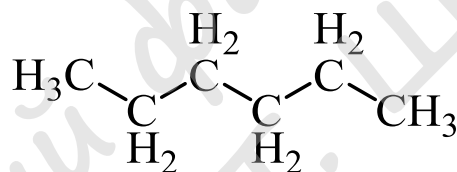
Гетеролітичний

тип розриву ковалентного зв'язку

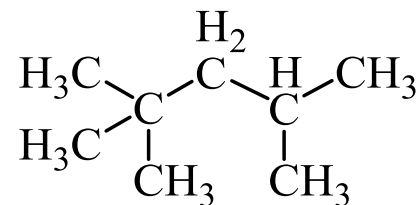
**АЛКАНИ –
ОСНОВА ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ**

Алкани – вуглеводні, молекули яких містять лише одинарні зв'язки (σ -зв'язки) C—C та C—H (*обов'язково!*) та відповідають брутто-формулі C_nH_{2n+2} (*не завжди*)

**Нециклічні
(ациклічні)
алкани**

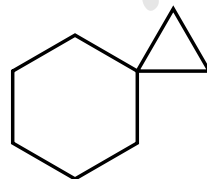
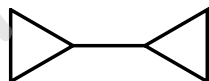

***n*-гексан, C_6H_{14}**
(лінійна будова)

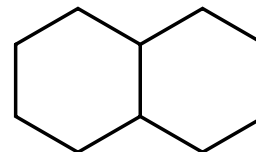

ізооктан, C_8H_{18}
(розгалуджена будова)

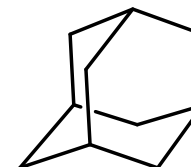
**Циклічні
алкани
(аліциклічні
сполуки)**

спіроциклічна
сполука

конденсована

каркасна
(місткова)

$CH_4 \dots C_4H_{10}$ **гази**

$T_{\text{кип.}}: -161,6 \dots -0,5^\circ\text{C}$

$T_{\text{пл.}}: -182,5 \dots -138,3^\circ\text{C}$

$C_5H_{12} \dots C_{15}H_{32}$

рідини

$T_{\text{кип.}}: 36,1 \dots 270,5^\circ\text{C}$

$T_{\text{пл.}}: -129,8 \dots 10^\circ\text{C}$

$\geq C_{16}H_{34}$ **тверді**

речовини

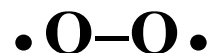
$T_{\text{кип.}}: 287,5^\circ\text{C}$

$T_{\text{пл.}}: 20^\circ\text{C}$

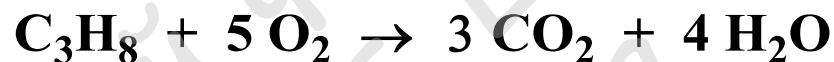
Парафін – суміш вуглеводнів алканового ряду, переважно нормальної будови з числом атомів Карбону від **15** до **40** та температурою топлення **45-65°C**. У парафіні присутні також ізопарафінові, циклопарафінові (нафтенові) і нафтено-ароматичні вуглеводні.

Кисень – сильний окисник

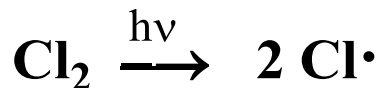

Універсальний елементний
аналізатор *Vario EL cube*

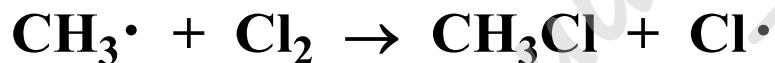
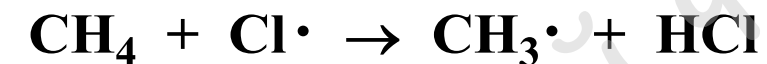
на 1 аналіз - 3 л He
(або Ar) 99,995 %

1200-1800 °C

ініціювання

ріст ланцюга

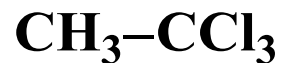
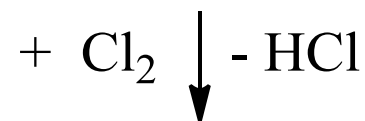
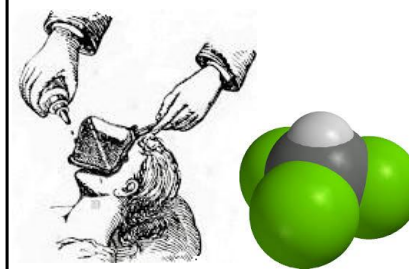
обрив ланцюга

Метилхлорид
(хлорметан)

Хлороформ
(трихлорметан)

**метил-
хлороформ**

(1,1,1-трихлоретан)

**несим-тетра-
хлоретан**

(1,1,1,2-тетрахлоретан)

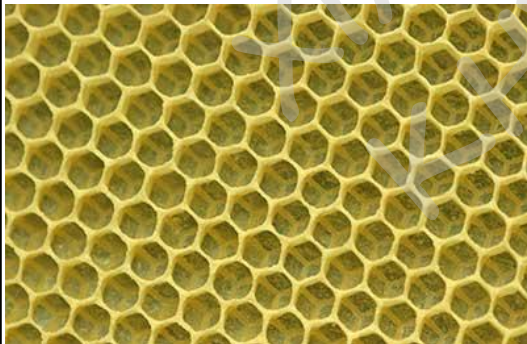
Воски – тверді речовини природного або синтетичного походження, утворені з *естерів вищих одноосновних жирних кислот та переважно вищих одноатомних спиртів*.

Біологічне призначення восків — покривати найтоншим шаром стебла, листя й оболонки плодів наземних рослин, охороняючи їх від зовнішніх впливів.

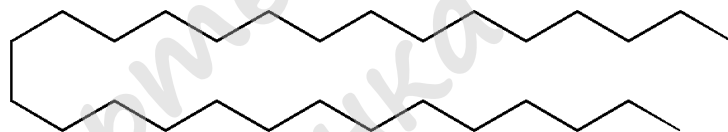
Природні воски:

Тваринні воски (бджолиний віск, стеарин, ланолін)

Рослинні воски (карнаубський віск, японський віск, канделільський віск)

**Нонакозан –
насичений вуглеводень, $C_{29}H_{60}$**

**Гептакозан – насичений
вуглеводень, $C_{27}H_{56}$**

**Гентріаконтан – насичений
вуглеводень, $C_{31}H_{64}$**

- виготовлення виплавлених моделей свічок, восківок;
- виготовлення частин воскових фігур (голова, руки та ін.);
- у натуральній косметиці - загущувач для кремів, мазей, основний компонент помад, твердих духів;
- є компонентом в політурах та мастиках для полірування і захисту меблів, дерев'яних виробів, паркетних підлог, мармуру та ін. *Відомо, що ще в XII столітті мозаїчні підлоги і стелі Равенни полірувалися бджолиним воском.*
- один з компонентів, необхідний для воскографії (в образотворчому мистецтві);

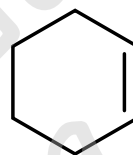
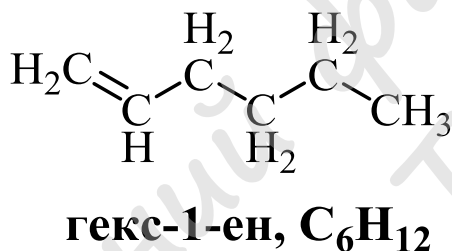
- покриття валиків і дисків перших звукозаписних пристроїв – фонографів;
- як харчові добавки Е901-Е903 - покриття для захисту і збереження продуктів харчування (наприклад, фруктів, сирів, цукерок), засобів гігієни (наприклад, зубних ниток), в медичних цілях (наприклад, як покриття лікарських препаратів у формі таблеток) і т. д.;
- для моделювання деталей протезів;
- як компонент деяких пластичних вибухових речовин;
- виготовлення лавових світильників;

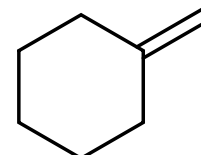
АЛКЕНИ:
ПОДВІЙНИЙ ЗВ'ЯЗОК ТА
РЕАКЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ

Алкени – вуглеводні, молекули яких містять принаймні один зв'язок $C=C$ (*обов'язково!*) та відповідають брутто-формулі C_nH_{2n} (*не завжди*)

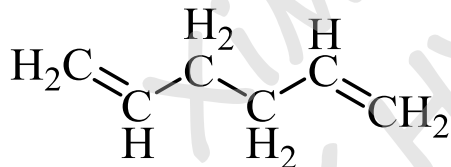
Нециклічні алкени

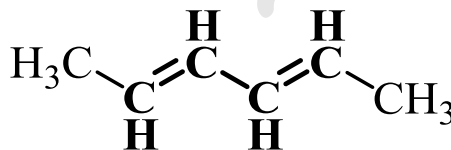
ендоциклічний
подвійний
зв'язок

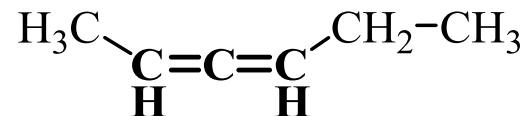
екзоциклічний
подвійний
зв'язок

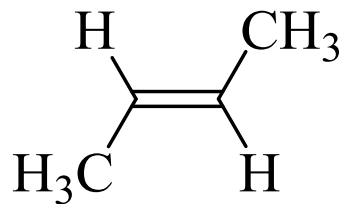
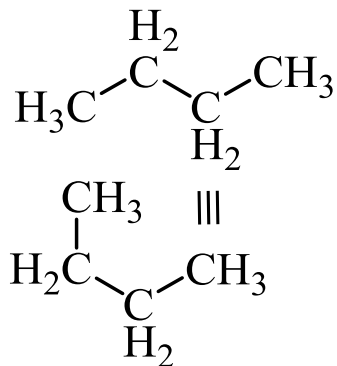
гекс-1,5-дієн, C_6H_{10}

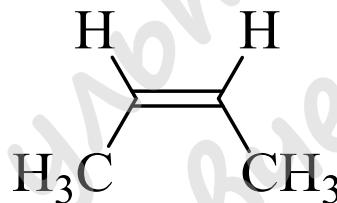
спряжений дієн

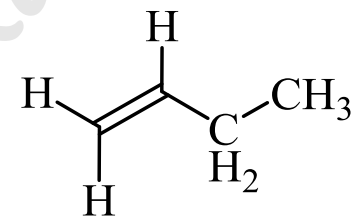
ален (кумулен)

транс-бутен

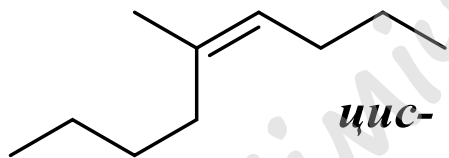
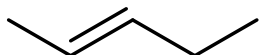

цис-бутен

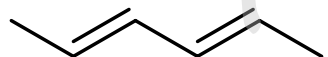

один
ізомер

транс-

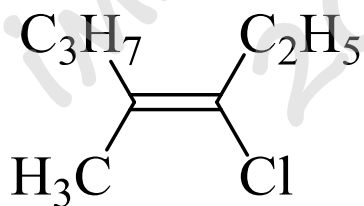
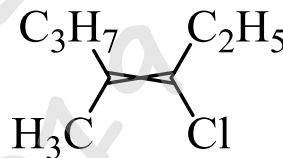

цис-

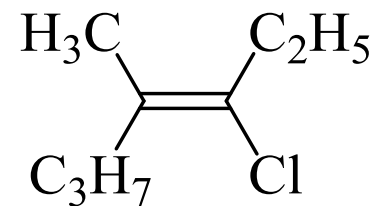

транс,транс-

?

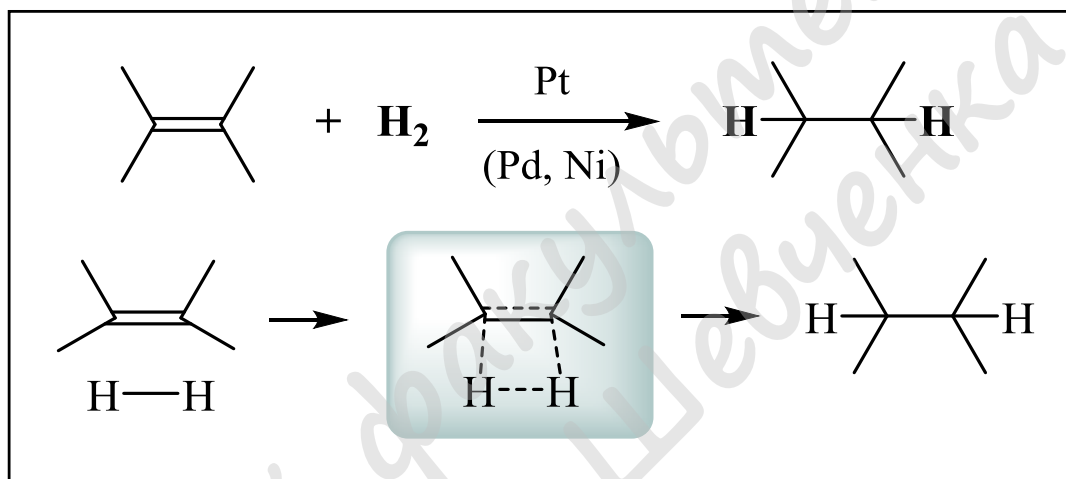
E-ізомер

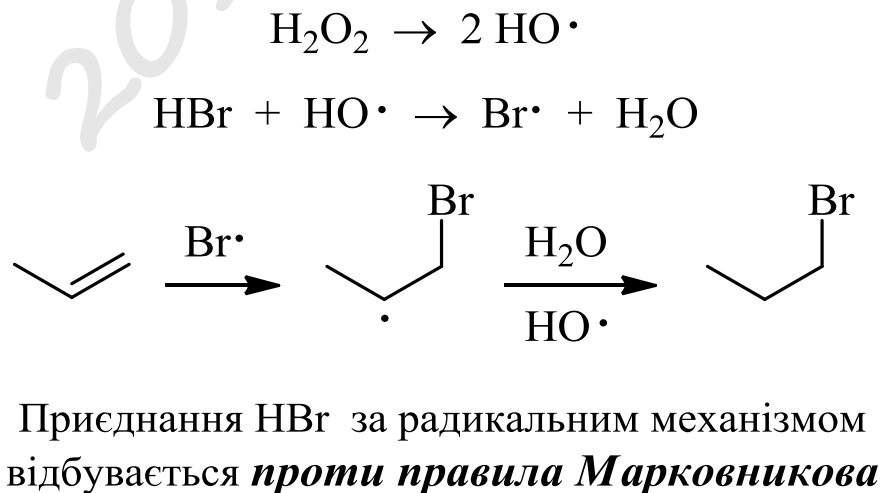
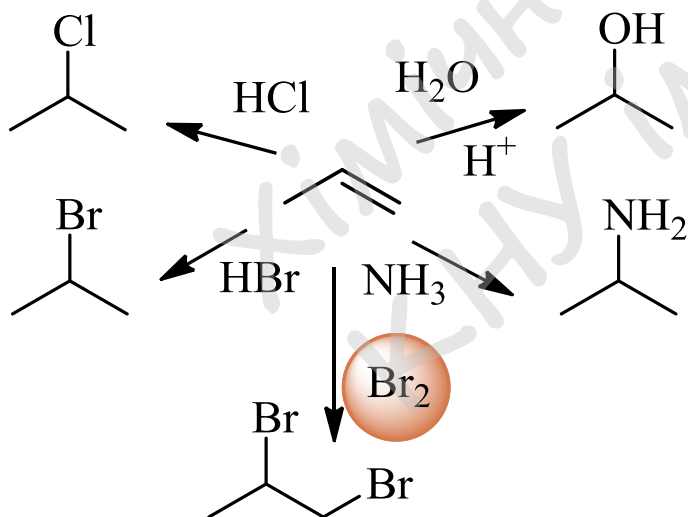
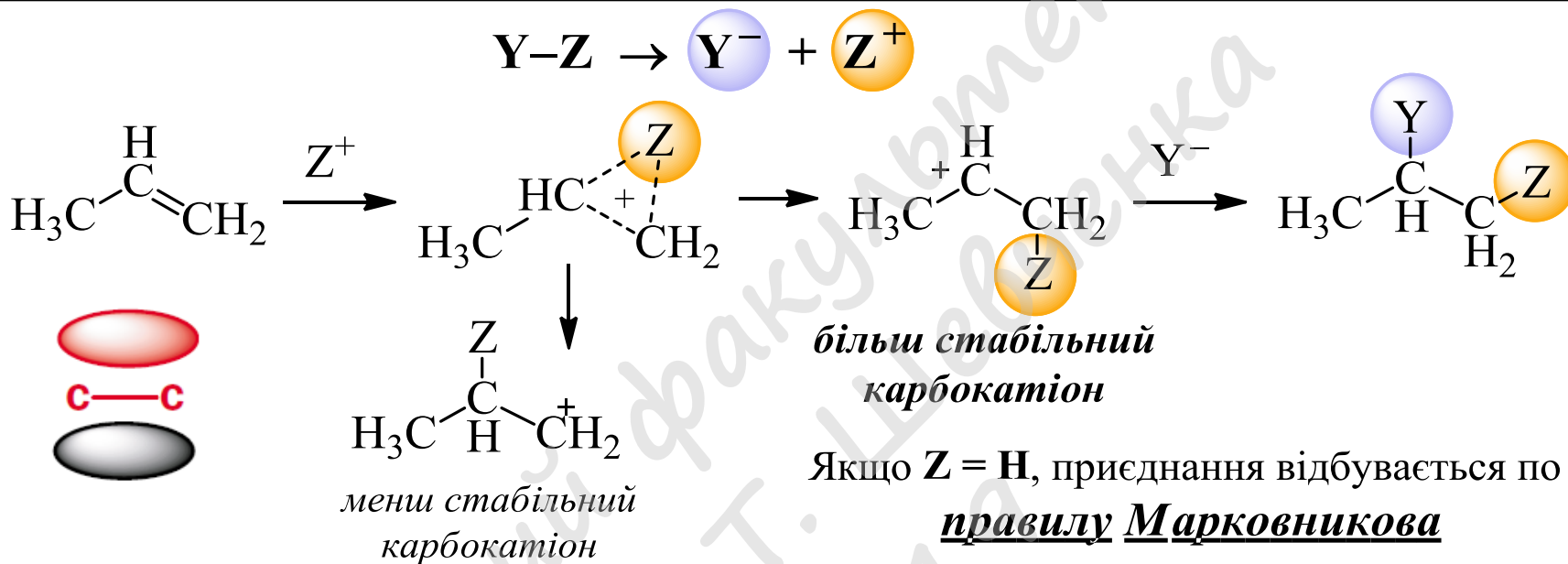

Z-ізомер

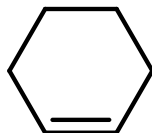
Каталітичне гідрування кратного зв'язку

19

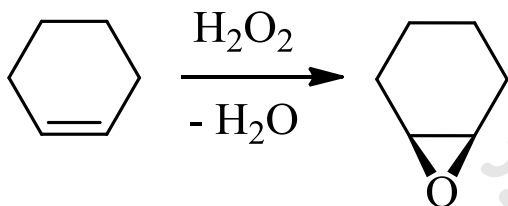

Окиснення зі збереженням
карбонового скелету

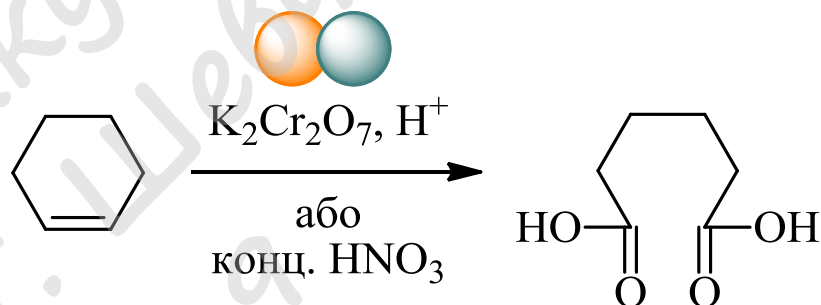

Окиснення з розривом
зв'язку C=C

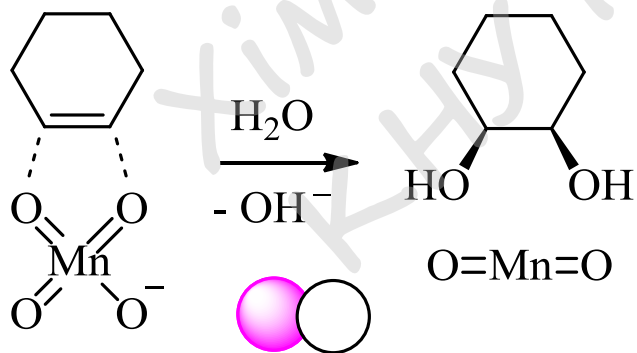
Реакція Прилежаєва

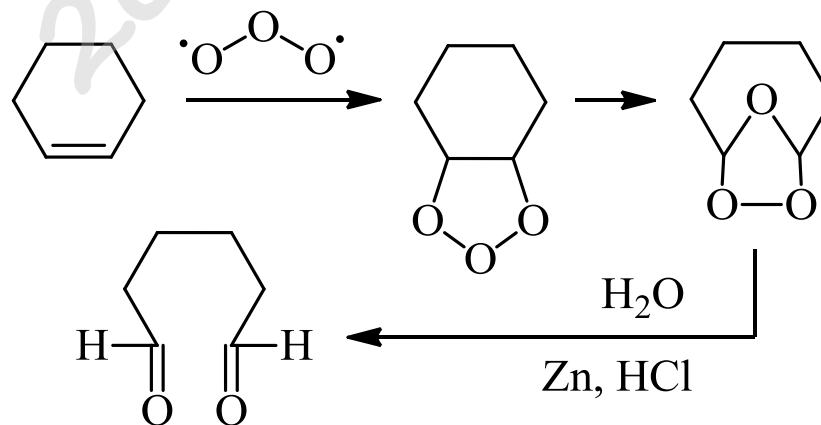
Дія сильних окисників

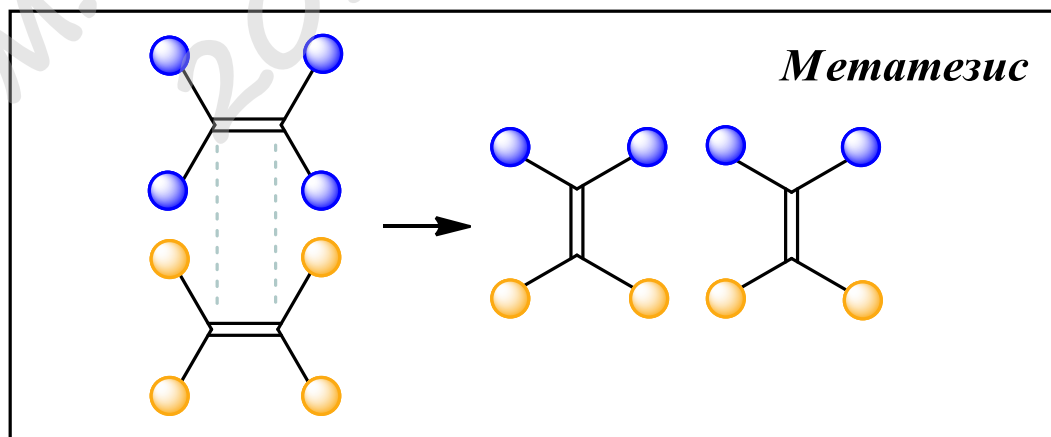
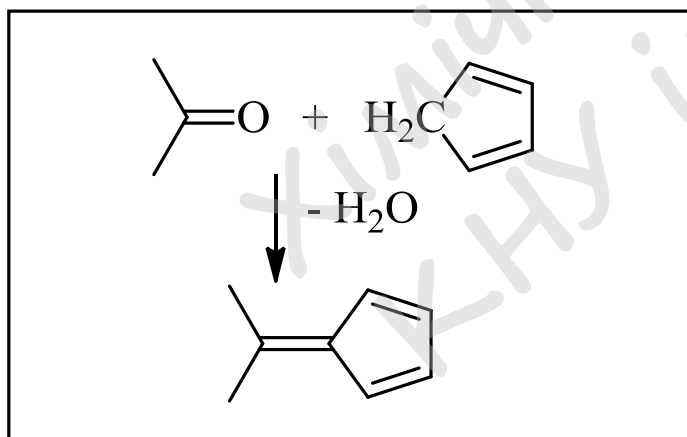
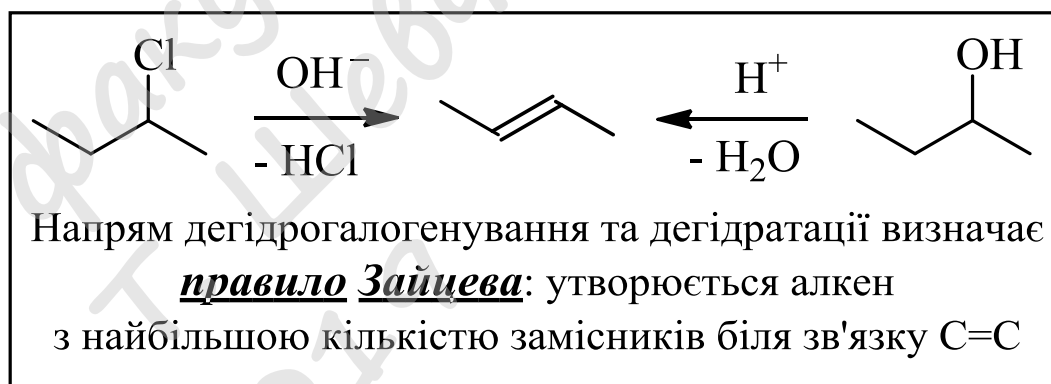
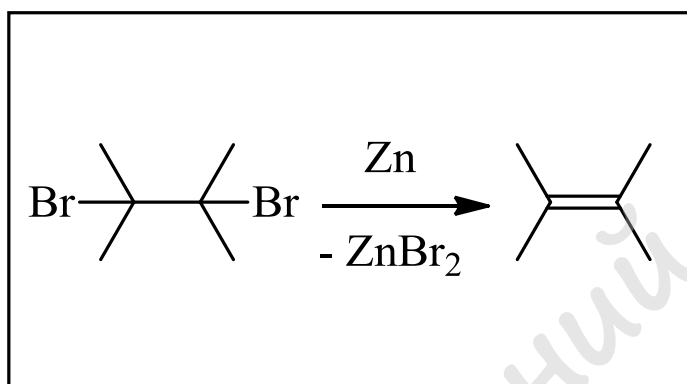
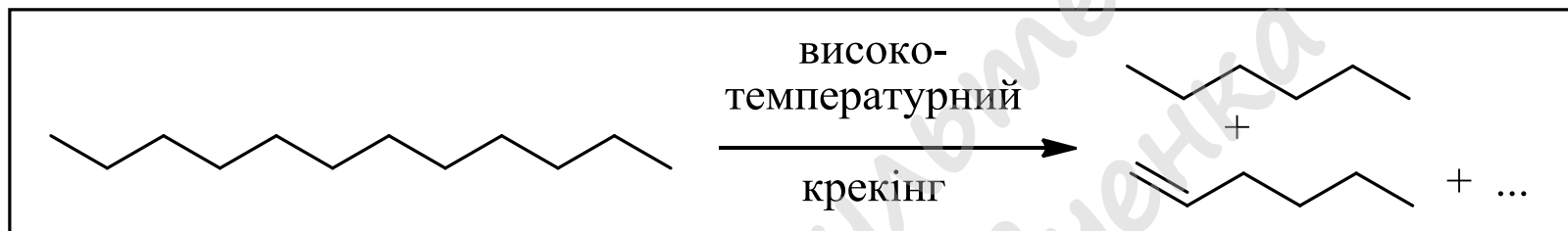

Реакція Вагнера

Озonoлiз

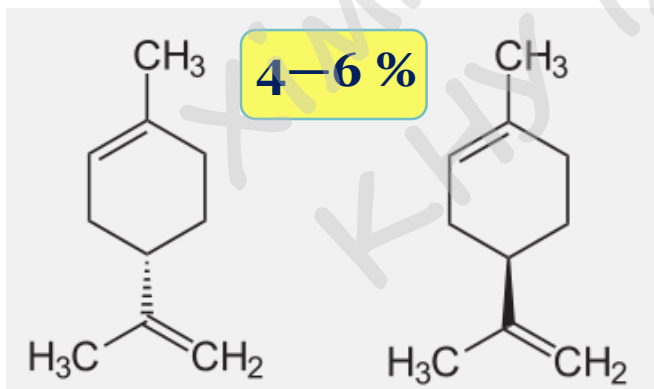
— рідка суміш терпенів і терпеноїдів, яку одержують із смол хвойних дерев.

Склад соснового скипидару:

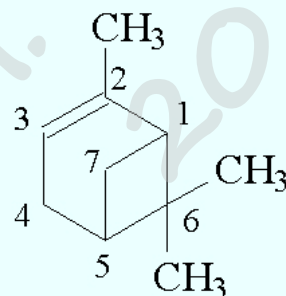
Карен
10—18 %

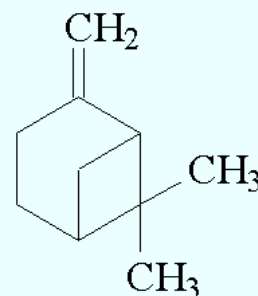
4—6 %

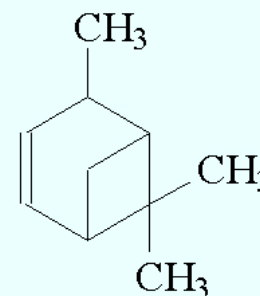
S-Лимонен **R-Лимонен**

I

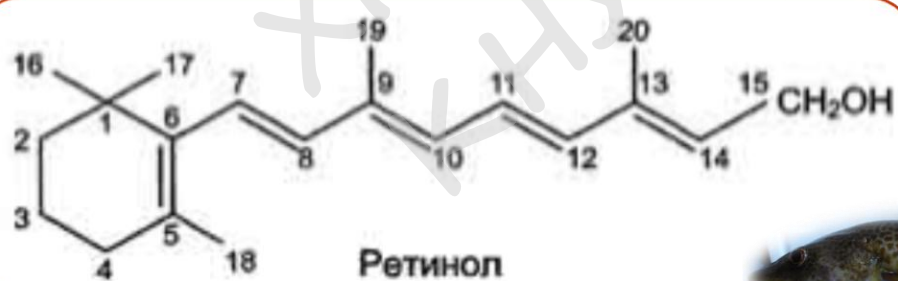
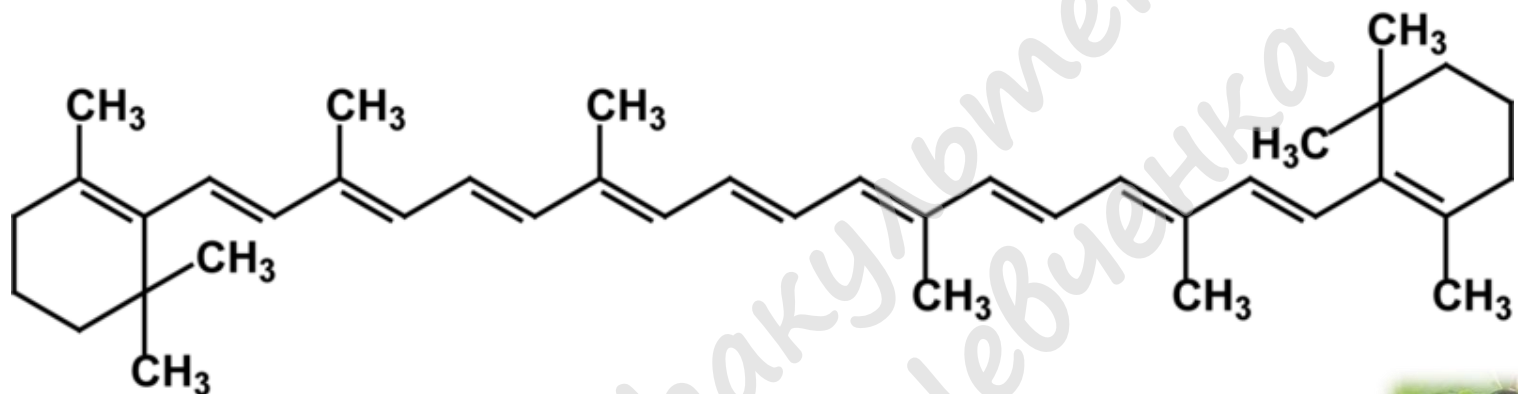

II

III

Пінени **78 %**

Лікопін (каротиноїдний пігмент) міститься в багатьох червоно-помаранчевих частинах рослин, це головний компонент, що визначає червоний колір плодів томатів.

Лікопін - нециклічний ізомер ***β*-каротину**.

- ✓ захист рослин від сонячного світла та окиснення
- ✓ у клітинах рослин **лікопін** є попередником інших каротиноїдів, зокрема, ***β*-каротину**
- ✓ захищає від атеросклерозу, запобігаючи окисненню та накопиченню на стінках артерій холестерину низької густини.
- ✓ «найсильніший» протираковий каротиноїд

